

OCSKAY LILLA

ANDALGÁS VÁROSLIGET ÉS VÉRMEZŐ KÖZT

Budapest. Napról napra más, ezerféle arcát mutatja a lakosok és átutazók mindegyikének. Szakadatlan folytonossággal tükrözi csaknem kétmillió lélek hangulatát, báját, dühét és közönségességét. Tárgyaló üzletemberek, mindig késő diákok, kurjongató piaci árusok, kesergő koldulók, egykedvű villamosvezetők, mosolygó baristák, zsembeledő nyugdíjasok és érdeklődő turisták. Ez Budapest.

Gyerekként – a szürke hétköznapi sorát megtörve – valóságos ünnepnek számított, ha a magyar fővárosba látogattunk. A legszebb ruháimat vettem fel, ámulva csodáltam az autóból minden egyes tovaúszó kirakatot, a Parlament tiszteletet parancsoló monumentalitását, a vár szigorúan impozáns sziluettjét, a fényárban úszó körút sürgés-forgását. Minden egyes részlet elvarázsolta, ahogy a legtöbb látogató általában. Évekig szent meggyőződésem volt, hogy mindezért a Szabadság-szobor a felelős: ahogy kitárja karjait Budapest felett, búvkörébe von mindenkit, aki hagyja magát. Sokszor gondolkodtam ezen; akadt rá alkalmam, hisz két éve már a városban élek. Arra a következtetésre jutottam, hogy a szobor csúf tréfát űz velünk. Ha eredményes napja van az embernek, gondolhatja, hogy a fölé magasodó, áldó karoknak köszönheti. Egy-egy hétfő katasztrofális eseményei után ellenben magán érzi a szobor átható tekintetét, ahogy követi minden egyes lépését, végig a kiskörúton, ahogy provokálja a türelmetlen taxisofőrt, ahogy kisiklatja az öreg, sárga villamost, ahogy csendben kacarászva pirosra váltja az összes jelzőlámpát és önelégülten figyelni művét. Elszabadul az örület. Ez is Budapest.

Talán megkérdezik, miért tartom mégis e várost a szívemhez legközelebb állónak, hisz írhattam volna Nyugat-Európa bármely gi-

gászi metropoliszáról, vagy az eldugott mediterrán gyöngyszemek egyikéről, mégsem tettem. Az ok Budapest legjellegzetesebb vonásában rejlik, ami az örökös változékonyság és a mindent megőrző folytonosság különös hullámszáma. Olyan, mint a víztömeg, mely kettészeli: minden másodpercben más, közben mégis ugyanaz. Budapest körülölel az állandó szirénaszóval, motorbögéssel, az elektromos rollerek csattanásainak hangjával; közben, ha betekintünk egy-egy otthonos kávézó páras ablakán, látni vélhetjük azt a tintafoltot a kávéceppes terítón, mit anno Illyés Gyula hagyott rajta. Az Erzsébet hídon átkelve a budai oldalra egyszerre látjuk a börtönébe zárt, felállványozott Lánchidat, daruk tömkelegét, a kék buszok rohanásba mosódó alakját, és azt a guggoló, cingár emberformát lent a folyam partján, aki épp egy úszó dinnyehéjat figyel nagy precizitással.

Nyári koraestéken megelevenedik a romkocsmák környéke, előkerülnek a kutyasétáltató panellakók, megtelik a rakpart, egy-egy dorbézoló brit turistacsoport feje fölött félrelibbennek a gangos házak függönyei és riadt tekintetű gettó-lakók keresik védelmező Wallenbergjüket. Kimerült, maszkos egyetemisták gyülekezése, a Vas utcába indulnak forradalmat keresni, a környező falak irányából '56-os golyónyomok mint beesett szempárok figyelik őket kíváncsian. S ahol adventkor az óriásfenyőt húzzák fel, ahol sorra nyílnak az új vegán étkezdék és specialitásokat kínáló keleti kávézók, ott tankönyvmokokat és vérfoltokat próbálunk betaposni a macskakövek közé, a Moszkva téren is, amit már rég nem így hívnak. Mindezt azonban csak akkor látja meg a szemlélődő, ha figyelmes. A hétköznapi, rohanó szempárok előtt rejtve maradnak az ezerarcú, vénséges Budapest titkai.